

Analiza bezrobocia w powiecie szydłowieckim w latach 2014-2018

Analysis of unemployment in the Szydłowiec powiat in 2014-2018

Sebastian Pytoń, Grzegorz Czapski, Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu
Wydział Nauk Ekonomicznych i Prawnych

Typ artykułu: oryginalny artykuł naukowy.

Źródło finansowania badań i artykułu: środki własne Autorów.

Cytowanie: Pytoń S., Czapski G., (2018) *Analiza bezrobocia w powiecie szydłowieckim w latach 2014-2018* „Rynek-Społeczeństwo-Kultura” nr specjalny (31)/2018, s. 106-109, https://kwartalnikrsk.pl/Artykuły/RSK-Specjalny-2018/RSK-Specjalny-2018-Pyton_Czapski-Analiza-bezrobocia-w-powiecie-szydlo-wieckim-w-latach-2014-2018.pdf

STRESZCZENIE

W artykule poruszono problematykę bezrobocia na terenie powiatu szydłowieckiego w latach 2014-2018. Przedstawione zostało pojęcie bezrobocia i jego rodzaje. Zwrócono uwagę na spadającą stopę bezrobocia w analizowanym okresie na podstawie danych uzyskanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szydłowcu. W artykule wykorzystano sprawozdania z działalności PUP w Szydłowcu za okres 2014-2018 oraz literaturę przedmiotu.

Słowa kluczowe: bezrobocie, praca, Szydłowiec, zatrudnienie.

The article debates on the topic of the unemployment in the area of Szydłowiec powiat between 2014 and 2018. The definition of unemployment and its types are also presented. The focus is put on the falling unemployment rate in the analysed period according to the Powiat Labour Office in Szydłowiec. The article is based on the Szydłowiec's Powiat Labour Office reports from the years 2014-2018 and the subject literature.

Keywords: unemployment, labour, Szydłowiec, employment.

ABSTRACT

Wstęp

Bezrobocie stanowi zjawisko społeczne polegające na trudności oraz niemożności podjęcia zatrudnienia przez osoby, które są zdolne do pracy oraz deklarują chęć jej podjęcia. Jest więc wynikiem niedostosowania popytu oraz podaży na rynku pracy. Poziom bezrobocia, a także przeciwdziałanie jego występowaniu, stanowią ogromny problem dzisiejszych czasów. Na przełomie XX i XXI wieku problem bezrobocia stanowił rozważania socjologów, ekonomistów, a także polityków. Wynika to przede wszystkim ze skutków bezrobocia, które są odczuwalne zarówno przez osoby bezrobotne, jak i przez całe społeczeństwo. Polityka państwa stale stawia sobie za cel złagodzenie skutków bezrobocia oraz tworzenia programów mających za zadanie zmniejszenie jego skali.

Pojęcie i rodzaje bezrobocia

Bezrobocie jako zjawisko, które powszechnie występuje w gospodarce, nie jest łatwe do zdefiniowania. Powodem tego jest fakt, że czynnik ludzki jest trudny do zbadania (Socha 2000). Literatura przedmiotu zawiera bardzo wiele definicji bezrobocia. Trudności wynikające ze zdefiniowania tego pojęcia wiążą się przede wszystkim z faktem wielowymiarowości, jak również z jego złożoności. Bezrobocie w ujęciu makrospołecznym można rozpatrywać w ujęciu podmiotowym, jak również w ujęciu przedmiotowym. Podmiotowe ujęcie problemu bezrobocia określa się jako stan bezczynności zawodowej osób zdolnych, które są gotowe i chętne do podjęcia pracy. Ujęcie przedmiotowe zaś obrazuje bezrobocie jako niezrealizowaną podaż pracy. Jest ona rezultatem nierównowagi na rynku pracy, występującą pomiędzy podażą siły roboczej, czyli zasobów ludzkich, a popytem na pracę, który z kolei odnosi się do chłonności zatrudnieniowej gospodarki. Bezrobocie więc można rozumieć jako brak zatrudnienia dla osób, które są zdolne do podjęcia pracy, a także jej poszukujących (Arendt i inni 2012). Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy defi-

niuje pojęcie „bezrobotny”. Odnosi się ono zarówno do obywateli polskich poszukujących oraz podejmujących zatrudnienie lub inną pracę zarobkową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także zatrudnienie lub inną pracę zarobkową za granicą u pracodawców zagranicznych, jak i cudzoziemców, którzy zamierzają wykonywać lub wykonują pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W myśl ustawy oznacza ono osobę zdolną oraz gotową do podjęcia pracy w ramach stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, pozostającą bez pracy, a także nie uczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół wieczorowych oraz zaocznych, która jest zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001).

Bezrobocie jest zjawiskiem wieloaspektowym, które przedstawia się w różnorodnych wymiarach. Dlatego w literaturze dotyczącej problemu bezrobocia możemy znaleźć bardzo dużo klasyfikacji bezrobocia, z których wyróżnia się wiele jego typów. J. J. Hughes oraz R. Perlman prezentują w swojej pracy kilkadziesiąt sposobów sklasyfikowania bezrobocia (Kubiak 2005). Wiąże się to w głównej mierze z różnymi punktami analitycznymi do omawianego zagadnienia. W niniejszym artykule zostaną przedstawione najistotniejsze z nich. Do podstawowego podziału bezrobocia należy zaliczyć klasyfikacje wyszczególniającą bezrobocie jawne oraz utajone (Organiściak-Krzykowska 2005):

- bezrobocie jawne – to takie, które rejestrowane jest w urzędach pracy bądź mierzone jest przy użyciu badania aktywności ekonomicznej ludności;
- bezrobocie utajone – oznacza niepełnowymiarowe zatrudnienie siły roboczej, czyli zatrudnienie ludzi niepełne, którzy są chętni do pracy, lecz są jej pozbawieni.

Ten typ bezrobocia odnosi się do osób, którzy nie są ujęci w statystykach bezrobocia oraz nie rejestrują się. Przede wszystkim można je odnaleźć: w rolnictwie, a także w dużych zakładach pracy; jako wcześniejsze emerytury czy renty, będące skutkiem niemożności zatrudnienia ludzi w wieku przedemerytalnym podczas wysokiego

stopnia bezrobocia; w zatrudnieniu w niepełnym wymiarze czasu, będącym wynikiem braku zatrudnienia na pełnym etacie; pośród osób niezatrudnionych, u których występuje zniechęcenie nieefektywnym poszukiwaniem pracy (Glikman, Kabaj, Muszkiet 1997). Konsekwencją występowania bezrobocia utajonego jest to, iż obniża ono wskaźnik bezrobocia jawnego, ponieważ jest ono niższe niż wynika to ze statystyk. W celu uzyskania całościowego obrazu sytuacji przedstawionej na rynku pracy, należy również przeanalizować formy oraz rozmiary bezrobocia tego typu.

W literaturze przedmiotu odnaleźć można również klasyfikację, która prezentuje bezrobocie dobrowolne oraz przymusowe:

- bezrobocie dobrowolne – występuje wtedy, gdy część pracowników, którzy poszukują pracy nie przyjmuje poziomu płacy realnej. Skłonni są pracować przy wyższej stawce, zaś zatrudniający gotowi są im zaoferować pracę za stawkę poniżej płacy realnej;
- bezrobocie przymusowe – występuje wtedy, gdy bezrobotnym nie udaje się znaleźć pracy za wynagrodzenie obowiązujące na rynku. Jest to rodzaj bezrobocia niemający odzwierciedlenia w zachowaniu bezrobotnych. Na występowanie zjawiska bezrobocia przymusowego wpływa wiele czynników. Najistotniejsze z nich to wiek, posiadany staż pracy czy kwalifikacje (Czarny i inni 1998).

Według tradycyjnego podziału klasyfikuje się bezrobocie jako: koniunkturalne, strukturalne, frykcyjne oraz sezonowe:

- koniunkturalne – jest spowodowane okresowymi oraz przejściowymi spadkami koniunktury gospodarczej, które występują w wyniku nagłego spadku popytu na dobra i usługi. Powoduje to problem ze sprzedażą dóbr, co z kolei skutkuje zmniejszeniem się produkcji, a w konsekwencji zwolnieniem i wzrostem bezrobocia. Bezrobocie cykliczne związane jest z okresowym osłabieniem ogólnej aktywności gospodarczej. Ten rodzaj bezrobocia może mieć również charakter sezonowy, przejściowy (Kmieciak-Baran 2009). Może również dotyczyć np. rolnictwa, turystyki czy budownictwa (zależnie od pory roku) (Cabana 2001);
- strukturalne – jest związane z procesem przemian strukturalnych zachodzących w gospodarce. Wynika ono z niedopasowania rozmiarów oraz struktury zapotrzebowania na pracowników w odniesieniu do rozmiarów gospodarki, a także struktury jej podaży (Kwiatkowski 2009). Nierównowaga, która zachodzi pomiędzy ofertami pracy, a zainteresowaniem nimi, może odnosić się do określonych zawodów, regionów bądź gałęzi przemysłu. Jedną z przyczyn występowania bezrobocia strukturalnego jest niedopasowanie rozmiarów oraz struktury kształcenia kadr do potrzeb gospodarki, jak i kultury narodowej. Kolejnym czynnikiem jest „obumieranie” niekonkurencyjnych oraz nierentownych gałęzi produkcji. Bezrobocie strukturalne wiąże się z postępem technologicznym, może wynikać również z procesów demograficznych, takich jak wyż demograficzny czy migracje, które skutkują zmianą w podaży zasobów ludzkich. Kolejnym podłożem tego rodzaju bezrobocia może być ogólny problem gospodarczy oraz brak możliwości stworzenia niezbędnej ilości miejsc pracy. Jest to groźny rodzaj bezrobocia ze względu na jego masowy, a także długookresowy charak-

ter. Jego likwidacja bowiem wymaga zmiany branży zawodowej, wykształcenia, a nawet miejsca zamieszkania. Bezrobocie strukturalne może trwać wiele lat, przy czym może wywołać ogrom szkód społecznych, a także ekonomicznych (Kotlorz, Zagóra-Jonszta 1998);

- frykcyjne – określane także jako bezrobocie przejściowe bądź fluktuacyjne. Uważane jest za nieuchronne, a także naturalne dla gospodarki państwa, w której rozkład siły roboczej i liczba oferowanych wolnych miejsc pracy stale się zmieniają. Obejmuje w głównej mierze tę grupę osób, która ze względu na zdrowie fizyczne, jak i psychiczne, ma problem ze znalezieniem odpowiedniego zatrudnienia (Nasiłkowski 1995). Bezrobocie frykcyjne związane jest z pierwotnym procesem przemieszczania się osób na rynku pracy. W gospodarce dynamicznie rozwijającej się, bardzo często pojawiają się niedostosowania między poszukującymi a wolnymi miejscami pracy. Jest to wynikiem stale zachodzących procesów tworzenia oraz likwidacji miejsc pracy. Wynika również z napływu oraz odpływu osób pracujących z rynku pracy, a także zmiany zatrudnienia przez pracowników. Resultatem tych procesów jest występowanie pewnej liczby wolnych miejsc pracy oraz osób bezrobotnych, ponieważ informacje posiadane zarówno przez pracodawców, jak i pracowników są niedoskonałe. Bezrobocie frykcyjne zaliczane jest do charakteru dobrowolnego. Decyzje dotyczące zwolnienia się z pracy, w związku ze znalezieniem innego zajęcia podejmują same osoby pracujące. Czas poszukiwania nowej pracy jest stosunkowo krótki, zazwyczaj nie przekracza trzech miesięcy. Bezrobocie frykcyjne jest wynikiem normalnego funkcjonowania rynku pracy, gdyż stanowi część dynamicznie rozwijającej się gospodarki (Sadowski, Wach 2003). Uważa się, że umiarkowany stan bezrobocia frykcyjnego jest potrzebny dla zachowania elastyczności rynku pracy, a także hamowania nadmiernego wzrostu płac oraz umacniania dyscypliny pracy (Gazon 2008);
- sezonowe – najczęściej wiąże się ze zmianami pór roku. Zmiany te są mocno widoczne w zgłaszanych zapotrzebowaniu na pracę w takich rodzajach gospodarki jak budownictwo czy turystyka. Jednym z głównych czynników wzrostu bezrobocia sezonowego po stronie podaży jest napływ uczniów, studentów oraz absolwentów szkół na rynek pracy w okresie wakacyjnym. Na rozmiar tego rodzaju bezrobocia ma wpływ również zależność znalezienia pracy po zakończeniu poprzedniej (Kaźmierczak 2000).

Bardzo ważną cechą bezrobocia, która jest wyznacznikiem charakteru tego zjawiska, a także stanowi ocenę szans zainteresowanych podjęciem pracy, jest okres beczynności zawodowej. Rozpatrując ten warunek, na rynku pracy wyróżnia się następujące typy bezrobocia (Młonek 1999): 1/ pierwszym z nich jest bezrobocie krótkookresowe, trwające nie dłużej niż kwartał. Kolejnym rodzajem jest bezrobocie średniookresowe, trwające do pół roku; 2/ bezrobocie długookresowe jest następnym rodzajem bezrobocia zależnego od czasu pozostawania bez pracy, dotyczy ono osób, które pozostają bez pracy od pół do roku czasu. Bezrobocie długookresowe może się zamienić w bezrobocie długotrwałe, ponieważ im dłuższy okres w bez pracy, tym maleje szansa na jej ponowne znalezienie. Zwięk-

szające się wymagania pracodawców, którzy chcą zatrudniać pracowników wykwalifikowanych oraz doświadczonych, wprowadzanie zmian w technikach oraz organizacji pracy, czy nawet konieczność przekwalifikowania się, nie wpływają pozytywnie na skrócenie czasu bezczynności zawodowej. Im dłuższy jest okres pozostawania bez zatrudnienia, tym mniej atrakcyjny staje się bezrobotny dla ewentualnych pracodawców, ponieważ jego wiedza oraz kwalifikacje nie są aktualne. W związku z tym niezbędne jest stosowanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, a także ich planowanie przez urzędy pracy dla osób pozostających długotrwale bez pracy; 3/ ostatnim rodzajem bezrobocia jest bezrobocie długotrwale, z reguły trwające dłużej niż 12 miesięcy. Wynika ono z przyczyn podobnych do bezrobocia długookresowego. Bardzo często zdarza się, iż niesie za sobą problemy psychospołeczne. Wiąże się z izolacją społeczną, a także zmianami w psychice u osób pozostających bez zatrudnienia. Wpływa na powstawanie zagrożeń patologiami społecznymi, obniża szanse na znalezienie nowego miejsca zatrudnienia. Wiąże się to z ograniczeniem możliwości bezrobotnego, a także jego rodziny, w związku z wydostaniem się z trudnego położenia materialnego oraz społecznego. Długotrwale bezrobotni korzystają często ze świadczeń opieki społecznej, co dodatkowo powoduje poczucie upadku społecznej i pogorszenia sytuacji materialnej (Auleytner, Głąbicka 2001).

Biorąc pod uwagę kryteria demograficzne, czyli płeć, wiek i społeczno-zawodowe, takie jak posiadane wykształcenie bądź wyuczony i nabyty zawód, typuje się bezrobocie w ramach różnorodnych kategorii społecznych, a mianowicie (Pisz 1999):

- bezrobocie kobiet, a także mężczyzn;
- bezrobocie młodzieży, m.in. absolwentów;
- bezrobocie robotników wykwalifikowanych oraz niewykwalifikowanych;
- bezrobocie poszczególnych kategorii zawodowych (ekonomicistów, nauczycieli, kucharzy, rolników, sprzedawców, itp.).

Literatura przedmiotu przedstawia kilka klasyfikacji bezrobocia. Stanowi ono bardzo duży problem gospodarczy. W praktyce jednak, podczas jego opisu konieczna jest każdorazowo wnikliwa analiza oraz ocena jego charakteru.

Bezrobocie w powiecie szydłowieckim

Powiat szydłowiecki umiejscowiony jest w południowej części województwa mazowieckiego, w bliskim sąsiedztwie województwa świętokrzyskiego. W jego skład wchodzi 5 gmin, tj. Chlewiska, Jastrząb, Mirów, Orońsko i Szydłowiec oraz 88 sołectw. Stolicą tego powiatu jest miasto Szydłowiec (http://szydlowiecpowiat.pl/cms/18320/o_powiecie 2019). Powiat ten zajmuje powierzchnię 452 km², zaś liczba ludności wynosiła 39 938 osób według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku. W powiecie szydłowieckim funkcjonowało na koniec 2017 roku 3 168 przedsiębiorstw, z czego 2 527 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Analizując dane pod kątem liczby osób zatrudnionych można zaobserwować, że najwięcej, bo 3 050 przedsiębiorstw jest mikro-przedsiębiorstwami, czyli zatrudniających od 0 do 9 pracowników (http://www.polskawliczbach.pl/powiat_szydlowiecki 2019). Bezrobocie od wielu lat stanowi zasadniczy problem społeczny w powiecie szydłowieckim. Na jego rozwiązanie wpływa między innymi prawidłowa

polityka rynku pracy. Sytuacja rynku pracy powiatu szydłowieckiego uwarunkowana jest wieloma czynnikami, m.in. demograficznymi, społecznymi, czy też ekonomicznymi. Powiat szydłowiecki jest miejscem, w którym wskaźnik stopy bezrobocia, pomimo zauważalnej tendencji spadkowej, wciąż jest wysoki. Wynika to w głównej mierze z ilości miejsc pracy w regionie, ilości przedsiębiorstw, a także chęci bezrobotnych do podjęcia pracy. Dokładny obraz skali bezrobocia w powiecie szydłowieckim w latach 2014-2018 prezentuje tabela 1.

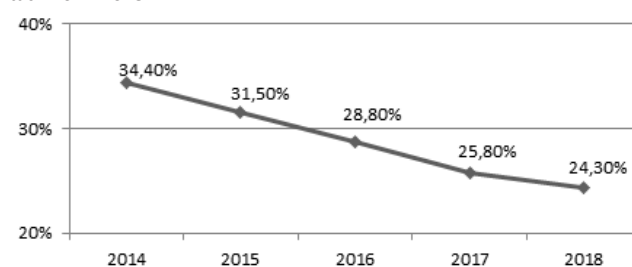
Tabela 1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w powiecie szydłowieckim w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem	Stopa bezrobocia w powiecie szydłowieckim
Grudzień 2014 r.	5 219	34,7%
Grudzień 2015 r.	4 617	31,5%
Grudzień 2016 r.	4 248	28,8%
Grudzień 2017 r.	3 766	25,8%
Grudzień 2018 r.	3 541	24,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdań z działalności PUP w Szydłowiecu* za okres 2014-2018.

Według danych ze *Sprawozdań z Działalności PUP w Szydłowiecu za okres 2014-2018* stopa bezrobocia w powiecie szydłowieckim od grudnia 2014 roku do grudnia 2018 roku spadała z 34,7% do 24,3% czyli odnotowano spadek o 10,4%. W grudniu 2014 roku w powiecie szydłowieckim było 5 219 osób bezrobotnych, a w grudniu 2018 roku liczba ta spadła do 3 541 osób, czyli w przeciągu 5 lat liczba osób pozostających bez pracy zmniejszyła się o 1 678 bezrobotnych. Na wykresie 1 został przedstawiony wskaźnik stopy bezrobocia w powiecie szydłowieckim w latach 2014-2018.

Wykres 1. Wskaźnik stopy bezrobocia w powiecie szydłowieckim (w %) w latach 2014-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdań z działalności PUP w Szydłowiecu* za okres 2014-2018.

Na podstawie wykresu 1 należy zauważyć, że poziom stopy bezrobocia w powiecie szydłowieckim w latach 2014-2018 ma tendencję spadkową. Widoczny jest rokroczny spadek stopy bezrobocia, tendencja spadkowa utrzymuje się w całym analizowanym okresie. Może to być wynikiem stałych działań podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Szydłowiecu w walce z bezrobociem. PUP w Szydłowiecu w działalności na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wykorzystuje następujące usługi i instrumenty rynku pracy: dodatki aktywizacyjne, formy aktywizacji osób do 30. roku życia, formy aktywizacji osób po 50. roku życia, dofinansowanie wynagrodzenia osób po 50 roku życia, jednorazowe środki finansowe dla bezrobotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, poradnictwo zawodowe i informacja zawo-

dowa, pośrednictwo pracy, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, refundacja podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, roboty publiczne, staż u pracodawcy, szkolenia i przekwalifikowania bezrobotnych. Instrumenty te opierają się na częściowym lub całkowitym subsydiowaniu przez środki publiczne pracodawców albo bezrobotnych (*Sprawozdanie z działalności PUP...* 2019). Podejmowane działania przez dany PUP na pewno miały wpływ na znaczący spadek stopy bezrobocia. W przeciągu 5 lat liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na danym terenie zmalała blisko trzykrotnie.

Podsumowanie

Powiat szydłowiecki jest regionem rozwijającym się. Na terenie powiatu funkcjonuje wiele przedsiębiorstw, które dają stałe miejsca pracy i zatrudnienia. Dużo osób znajduje zatrudnienie szczególnie w małych przedsiębiorstwach. Ponadto osoby bezrobotne korzystają z wielu atrakcyjnych form wsparcia oferowanych przez PUP. Trudnią się wykonując m.in. prace interwencyjne czy uczęszczając na staże. Mimo to na koniec grudnia 2018 roku stopa bezrobocia w danym powiecie wyniosła 24,3%. Była ona najniższa w analizowanym okresie, ale nadal kilkukrotnie wyższa niż stopa województwa mazowieckiego i Polski. Dlatego też Powiatowy Urząd Pracy w Szydłowcu próbuje złagodzić skutki bezrobocia oraz aktywizować zawodowo bezrobotnych. Dany PUP w ostatnich latach zauważył dość znaczny wzrost napływu ofert pracy szczególnie dla pracowników wykonujących prace fizyczne.

Bibliografia:

- Arendt Ł., Hryniewicka A., Kukulat-Dolata I., Rokicki B., (2012) *Bezrobocie – między diagnozą a działaniem*, Warszawa: Wydawnictwo Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.
- Auleytner J., Głąbicka K., (2001) *Polskie kwestie socjalne na przełomie wieków*, Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie.
- Cabana W., (2001) *Ekonomia. Podręcznik dla studiów licencyjnych*, Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne S.A.
- Czarny B., Czarny E., Bartkowiak R., Rapacki R., (1998) *Podstawy ekonomii*, Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne S.A.
- Gazon J., (2008) *Ani bezrobocie, ani opieka społeczna. Od wyboru etycznego do ekonomicznej realizacji*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Glikman P., Kabaj M., Muszkiet T., (1997) *Ciągłość i transformacja gospodarki*, Warszawa: Wydawnictwo Key Text.
- http://szydlowiecpowiat.pl/cms/18320/o_powiecie 2019 [02.07.2019].
- http://www.polskawliczbach.pl/powiat_szydlowiecki 2019 [03.07.2019].
- Kaźmierczak A., (2000) *Polityka pieniężna w gospodarce rynkowej*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kmieciak-Baran K., (2009) *Bezrobocie czynnikiem marginalizacji i ubóstwa*, Gdańsk: Wydawnictwo WUG – Uniwersytet Gdański.
- Kotlorz D., Zagóra-Jonszta U., (1998) *Rynek pracy w teorii i praktyce*, Katowice: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego.
- Kubiak P., (2005) *Efekty uczestnictwa bezrobotnych w aktywnych programach rynku pracy w Polsce*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Kwiatkowski E., (2009) *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Mlonek K., (1999) *Bezrobocie w Polsce w XX wieku w świetle badań*, Warszawa: Krajowy Urząd Pracy.
- Nasiłkowski M., (1995) *System rynkowy*, Warszawa: Wydawnictwo Key Text.
- Organiściak-Krzykowska A., (2005) *Regionalne uwarunkowania bezrobocia*, Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.
- Pisz Z., (red.), (1999) *Zagadnienia społeczne*, Wrocław: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego.
- Sadowski Z., Wach T., (2003) *Lexykon pracy, bezrobocia i zabezpieczenia społecznego*, Warszawa: Wydawnictwo Biblioteczka Pracownicza.
- Socha M., Sztanderska U., (2000) *Strukturalne podstawy bezrobocia w Polsce*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Sprawozdanie z działalności PUP w Szydłowcu za okres 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, (2019)* <http://www.bip.szydlowiecpowiat.akcesnet.net/index.php?idg=12&id=847&x=560&y=24> [04.07.2019].
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U. 2004 Nr 99 poz. 1001.

O Autorach

mgr Sebastian Pytoń

Absolwent administracji na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Prawnych Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu.

mgr Grzegorz Czapski

Od 2016 roku jest doktorantem w Katedrze Nauk Społecznych Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu. Obecnie pisze pracę doktorską nt. *Efektów ekonomicznych wykorzystania środków publicznych na rzecz przeciwdziałania bezrobociu młodzieży. Zainteresowania naukowe i badania koncentruje wokół zagadnień związanych z bezrobociem młodzieży.*